

آیا اینترنت موجب افزایش، کاهش یا تکمیل سرمایه اجتماعی می شود؟

شبکه های اجتماعی، مشارکت و تعهد اجتماع

نویسندگان: باری ولمن (Barry Wellman)

انابل کوان هاس (Anable Quan Haase)

جیمز ویت (James Witte)

کیت همپتون (Keith Hampton)

مترجم: شیرزاد فلاح آزاد

چکیده

اینترنت چگونه بر سرمایه اجتماعی تأثیر می گذارد؟ آیا اینترنت موجب افزایش، کاهش یا تکمیل تماس افراد، مشارکت و تعهد به اجتماع می شود؟ نظرسنجی از ۳۹ هزار و ۲۱۱ نفر از بازدیدکنندگان سایت اینترنتی انجمن ملی جغرافیا National Geographic Society در حکم یکی از نخستین نظرسنجی های گسترده اینترنتی که در سال ۱۹۹۸ انجام شد، نشان می دهد که تعامل افراد روی شبکه، ارتباطات رودررو و تلفنی آنها را تکمیل می کند ولی موجب افزایش یا کاهش آن نمی شود. با وجود این، کاربرد زیاد اینترنت با افزایش مشارکت در سازمان های داوطلبانه و سیاست همراه است. حمایت بیشتر از چنین تأثیرهای موجب ارتباط مثبت بین مشارکت غیر اینترنتی و اینترنتی در سازمان ها و سیاست می شود. اما اینترنت تنها پیامدهای مثبت ندارد. بیشترین کاربران از اینترنت کمترین تعهد را به اجتماع اینترنتی دارند. در عین حال شواهد نویسندگان نشان می دهد که در اثر کاربرد اینترنت در فعالیت های معمولی زندگی روزمره، مشارکت

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رساله جامع علوم انسانی

حالتی عادی به خود گرفته است.

واژه‌های کلیدی: تعهد به اجتماع، سازمان داوطلبانه، سرمایه اجتماعی، سیاست، شبکه‌های اجتماعی، فناوری، کاربرد اینترنت.

رابطه اینترنت و سرمایه اجتماعی

چگونگی تأثیرگذاری اینترنت بر سرمایه اجتماعی نه موضوعی کم‌اهمیت و نه پرسشی مبهم است. پوتنام (Putnam) (۱۹۹۶، ۲۰۰۰) با ارائه اسنادی ثابت کرده است که از دهه ۱۹۶۰ به بعد مشارکت مدنی در امریکا کاهش بلندمدتی را تجربه کرده است. این کاهش شامل توانایی اندک شهروندان در طرح و سازمان‌دهی درخواست‌هایی پیرامون دولت مطلوب، کناره‌گیری از زندگی اجتماعی و افزایش اختلال روانی است (پوتنام، ۱۹۹۶، ۲۰۰۰).

شواهد پوتنام دربرگیرنده دو نوع سرمایه اجتماعی است:

۱. سرمایه شبکه‌ای: روابط با دوستان، همسایگان، خویشاوندان و همکاران که الفت، کمک عاطفی، ارائه کالاها و خدمات، اطلاعات و احساس تعلق به یکدیگر را به میزان چشمگیری در میان آنها افزایش می‌دهد (ولمن و فرانک Frank، ۲۰۰۱).

۲. سرمایه مشارکتی: مشارکت در سیاست و سازمان‌های داوطلبانه که موجب دستیابی افراد به فرصت‌هایی برای پیوند با یکدیگر، تحقق دستاوردهای مشترک و تدوین و طرح خواسته‌ها و تمایلات خود می‌شود (چنین مفهومی را توکویل (Tocqueville) در سال ۱۸۳۵ درباره میراث امریکایی مطرح کرد). در اینجا نویسندگان نوع سوم از مشارکت را نیز به بحث و تحلیل خود اضافه می‌کنند:

۳. تعهد به اجتماع: چیزی بیش از تعاملات میان فردی و مشارکت سازمانی است. هنگامی که افراد نگرش عمیقی نسبت به اجتماع داشته باشند (یعنی نسبت به هم اشتیاق و احساس تعلق داشته باشند)، تعهد اجتماعی خود را به رغبت و کارایی بیشتری مجهز می‌کنند (مک‌آدام McAdam، ۱۹۸۲).

در حالی که پوتنام تنها اشکال سنتی اجتماع و مشارکت را ارزیابی می‌کند (اینکه آیا اشکال جدید ارتباطات و سازمان نیز افراد را به یکدیگر پیوند می‌دهند؟) برخی شواهد نشان می‌دهند که افول مشاهده‌شده به انزوای اجتماعی منتهی نشده است بلکه اجتماع به جای گروه‌ها در شبکه‌های اجتماعی جای می‌گیرد و روابط اجتماعی به آسانی از فضاهای عمومی قابل مشاهده به منازل خصوصی کمتر قابل دسترسی انتقال پیدا می‌کند (لین Lin، ۲۰۰۱؛ ولمن، ۱۹۹۹، ۲۰۰۱). اگر مردم به جای گفت و گو در کافه رستوران‌ها، در منازل خود پنهان شوند، در این صورت به احتمال زیاد به روی شبکه می‌روند، با نفر دیگری در روی شبکه چت می‌کنند، در گروه‌های کوچک با یکدیگر ایمیل مبادله می‌کنند، گپ می‌زنند، دکلمه می‌کنند و در گروه‌های مباحثه‌ای مانند گروه‌های خبری سازمان‌دهی می‌شوند (کراوت Kraut، لوندمارک Lundmark و دیگران، ۱۹۹۸؛ اسمیت Smith و دیگران، ۱۹۹۹). با دسترسی بیش از پیش به اینترنت (۵۶٪ در آمریکا) تا پایان سال ۲۰۰۰، اینترنت به گونه گسترده‌ای به امید بزرگی برای اجتماع سازی تبدیل شده است (ماسکوئرا Mosquera، ۲۰۰۰). اگرچه پیرامون تأثیر اینترنت بر سرمایه اجتماعی بحث گسترده‌ای در حال شکل گرفتن است ولی هنوز در این زمینه الگوی مشخصی وجود ندارد. بیشترین بحث مطرح شده در این زمینه داده‌های چندین منظمی ندارد (فلاناگان Flanagan و مزگر Metzger، ۲۰۰۱). آرمان گرایان مطرح کرده‌اند که اینترنت شیوه‌های جدید و بهتری را برای ارتباطات فراهم می‌کند (دی کرکخو De Kerckhove، ۱۹۹۷؛ لوی Le vy، ۱۹۹۷). در حالی که مخالفان آنها استدلال کرده‌اند که اینترنت مردم را از جوامع و خانواده‌های خود دور می‌کند (اسلواکا Slouka، ۱۹۹۵؛ استول Stoll، ۱۹۹۵).

با نفوذ اینترنت به زندگی مردمان امریکای شمالی، تحلیل‌گران ناچار شده‌اند که آن را در حکم دنیایی خارجی تصور کنند که در پیچیدگی زندگی روزمره ادغام می‌شود (رینگولد Rheingold، ۱۹۹۳، ۲۰۰۱). نویسندگان این مقاله نیز با طرح این پرسش که آیا اینترنت موجب افزایش، کاهش یا تکمیل سرمایه اجتماعی می‌شود در این بحث سهیم می‌شوند. آنها استفاده افراد از اینترنت را در چارچوب گسترده‌تر ارتباطات رودرو و تلفنی آنها بررسی می‌کنند. آنها رابطه فعالیت‌های اینترنتی افراد را با سرمایه شبکه‌ای، سرمایه مشارکتی و تعهد آنها به اجتماع ارزیابی می‌کنند. شواهد ارائه شده در بحث نویسندگان، از یک نظر سنجی گسترده اینترنتی از بازدیدکنندگان سایت اینترنتی انجمن ملی جغرافیا در پاییز ۱۹۹۸ به دست آمده است.

اینترنت سرمایه اجتماعی را افزایش می‌دهد

اینترنت با ایجاد اشکال نوین تعامل و افزایش روابط خارج از شبکه به ترویج تغییر مثبت در زندگی افراد کمک می‌کند. اینترنت با فراهم آوردن فضای ملاقات برای افراد دارای علایق مشترک و غلبه بر محدودیت‌های مکان

و زمان موجب تجدید حیات اجتماع می شود (بایم Baym، ۱۹۹۷؛ اسپرول Sproull و کیسلر Kiesler، ۱۹۹۱؛ ولمن، ۲۰۰۱). جوامع اینترنتی، گفتگوی آزاد و دموکراتیک را رواج می دهند (اسپرول و کیسلر، ۱۹۹۱)، ارائه چشم اندازهای چندجانبه را امکان پذیر می سازند (کاپور Kapor، ۱۹۹۳) و اقدام دسته جمعی را تقویت می کنند (شوارتز Schwartz، ۱۹۹۶؛ نارو Tarrow، ۱۹۹۹). اگرچه محاسبات اولیه بر شکل گیری جوامع «واقعی» اینترنتی تمرکز کرد (رینگولد، ۱۹۹۳) ولی ثابت شده است که بیشتر روابط شکل گرفته در فضای اطلاعاتی در فضای فیزیکی تداوم می یابد و به اشکال نوینی از اجتماع منتهی می شود که ترکیبی از تعاملات شبکه ای و غیر شبکه ای دارد (رینگولد، ۲۰۰۱). به علاوه، تعاملات شبکه ای شکاف ها و کاستی های ارتباطی بین دیدارهای رودررو را پر می کند. بنابراین اینترنت برقراری بسیاری از پیوندهای غیرمحلی که به کمک خودروها، هواپیماها و در حال حاضر شبکه های رایانه ای به وجود می آیند را افزایش می دهد (ولمن، ۱۹۹۹a، ۲۰۰۱). اجتماع غیر محلی در حکم یک پدیده جهانی در حال توسعه (ولمن، ۱۹۹۹b) بیشتر در ایالات متحده متداول است و در این کشور مردم که گاهی چندین کیلومتر از خانواده، دوستان، همسایگان و همکاران قدیمی دور شده اند مدام در رفت و آمد هستند و بسیاری از مهاجران این کشور نیز با دوستان و خویشان خود در زادگاه اصلیشان همیشه در تماس هستند.

هواداران افزایش نقش عمده اینترنت در زندگی روزمره معتقدند که اینترنت ارتباطات شبکه ای و غیر شبکه ای را گسترش می دهد. از این دیدگاه اینترنت نه تنها فرصت های تماس با دوستان و خویشان را با هزینه پائینی فراهم می کند بلکه در نتیجه آگاهی اعضای شبکه از نیازهای یکدیگر، باعث افزایش ارتباطات رودررو و تلفنی آنها می شود (هومنز Homans، ۱۹۶۱) که در نهایت، آنان ضمن تبادل صوت، تصویر و سایر فایل ها، زمینه های دیدار و تماس با یکدیگر را فراهم می کنند. همچنین اینترنت با تسهیل جریان اطلاعات در دیدارهای رودررو، فراهم آوردن زمینه های خود این دیدارها، مشارکت سازمانی را افزایش می دهد. فراوانی اطلاعات قابل دسترس روی شبکه و آسانی استفاده از موتورهای جست و جو و اتصالات قوی برای یافتن گروه های مورد علاقه به افراد تازه وارد کمک می کند تا ضمن ملحق شدن به سازمان های منتسب به خود، در آنها مشارکت کنند. بنابراین اگر اینترنت سرمایه اجتماعی را افزایش می دهد، در این صورت باید کاربرد بالای اینترنتی با افزایش تماس میان فردی خارج از شبکه، مشارکت سازمانی و تعهد به اجتماع همراه باشد.

اینترنت سرمایه اجتماعی را کاهش می دهد

دیدگاه دوم به رابطه ای معکوس معتقد است و مطرح می کند که اینترنت به اقوال سرمایه اجتماعی دامن می زند. دلایل مرتبط با چنین استدلالی عبارتند از:

۱. اینترنت می تواند مانع توجه افراد به اجتماع «واقعی» شود زیرا تعاملات شبکه ای ذاتاً کم اهمیت تر از تعاملات رودررو و حتی تلفنی هستند. پیوندهای اینترنتی کمتر از پیوندهای غیر اینترنتی در زمینه ترویج دوستی عمیق، ارائه منابع غیر ملموس (مانند حمایت عاطفی) و ارائه کمک مادی ملموس توانایی دارند. در دهم ژانویه ۲۰۰۰ رابرت پوتنام در ایمیلی شخصی به باری ولمن گفت: «علوم انسانی و مطالعات فرهنگی اگر فکر می کنید که شبکه های شخص به شخص می توانند به همان اندازه شبکه های سستی در به در (یا چهره به چهره) مطلوب باشند خیلی خوشبین هستید.

۲. ممکن است اینترنت وقت افراد را برای پرداختن به سایر فعالیت ها در ۲۴ ساعت شبانه روز بگیرد. در مورد اینکه آیا اینترنت توجه افراد را از سایر تعاملات با درون و بیرون منزل بازمی دارد یا نه، یافته های ضد و نقیضی وجود دارد (نای Nie و اربرنینگ Erbring با آن موافق هستند و اندرسون Anderson و ترسی Tracy آن را رد می کنند). کار با اینترنت توجه افراد را از محیط های فیزیکی اطراف خود بازمی دارد. برخی پژوهشگران پی آمد اینترنت را با تأثیر تلویزیون بر زندگی مردمان امریکای شمالی برابر می دانند. تلویزیون نیز تأثیر مجذوب کننده مشابهی داشت و تعامل اجتماعی درون منزل را کاهش داد (استیتر Steiner، ۱۹۶۳؛ نای و سکن Sackman، ۱۹۷۰) ولی برنامه تلویزیون کاملاً مشابه تعامل اجتماعی اینترنت نیست.

۳. اینترنت می تواند به عامل استرس تبدیل شود که افراد را افسرده کند و آنها را از تعامل با دیگران بازدارد (کراوت، لوندمارک و دیگران، ۱۹۹۸). مطالعه انجام شده درباره کاربران نشان می دهد که با افزایش استفاده از اینترنت تماس اجتماعی خارج از شبکه کاهش می یابد و افسردگی و احساس تنهایی افزایش پیدا می کند. اگرچه اینترنت پیوندهای ضعیف شبکه ای را افزایش داد همزمان تعاملات عمیق تر خارج از شبکه را کاهش داد (کراوت، موخوپادھیای Mukhopadhyay و دیگران، ۱۹۹۸؛ لاروس LaRose و دیگران، ۲۰۰۱).

انزو او جدایی ناشی از استفاده از اینترنت این گونه است که:

◊ کاربران اغلب پس از استفاده طولانی با استرس و فشارهای زمانی مواجه می شوند.

◊ ممکن است که کاربران شیوه های بهتری برای هماهنگی داشته باشند ولی استفاده های پیچیده تر آنها از

اینترنت دشواری هایی را به همراه می آورد؛ زیرا بر نامه ها اغلب به خوبی با هم تعامل برقرار نمی کنند و برای رفع عیب های رایانه ای به زمان زیادی نیاز است.

◊ اتصال همیشگی به اینترنت باعث می شود که افراد خواه ناخواه به یکدیگر دسترسی بیشتری داشته باشند. ممکن است تماس با افراد نه چندان خوشایند موجب دستیابی به اطلاعات ناخواسته، افسردگی و انزوا بشود. احتمال بیشتری هست که مشارکت کنندگان فعال، معیوب و بدنام شوند.

۴. همه کاربردهای اینترنتی ماهیت اجتماعی ندارند. بیشتر فعالیت ها در اینترنت با هدف جست و جوی اطلاعات یا پرداختن به تفریحات انفرادی صورت می گیرد. به علاوه، بسیاری از فعالیت های اجتماعی اینترنتی همچون فرستادن ایمیل به طور همزمان صورت نمی گیرند بلکه نیازمند اتصال دریافت کننده به اینترنت، خواندن آن پیام، تصمیم به پاسخ و سرانجام دریافت جواب توسط ارسال کننده ایمیل است (اسپرول و کیسلر، ۱۹۹۱).

۵. رایانه ای کردن و استفاده از اینترنت می تواند مرز منزل و محل کار را به هم بزند. افراد کار را به منزل می آورند و به جای خانواده، دوستان و سایر فعالیت ها مشغول آن کار می شوند (نای و اریبرینگ، ۲۰۰۰). تسهیل کار در منزل منعکس کننده و تشدید کننده کثرت فعلی «کارگران دانش» است (کوهن Cohen و پروساک Prusak، ۲۰۰۱؛ کراس Cross، ۲۰۰۰).

۶. اگر چه اینترنت می تواند تعاملات جهانی را رواج دهد، باعث حبس افراد در منزل، خیره شدن آنها به صفحات رایانه های خود و بی توجهی به تعاملات اطراف، چه منزل و چه محله، می شود (نای، ۲۰۰۱).

۷. ممکن است پیوندهای شبکه ای چشم انداز همگن تری داشته باشند. چنین پیوندهایی اغلب پیرامون یک حوزه خاص مورد علاقه شکل می گیرد (بایم، ۱۹۹۷، ولمن و گولیا Gulia، ۱۹۹۹). این امر دامنه چشم اندازها را محدود می سازد و باعث دستیابی به اطلاعات جدید می شود.

۸. اینترنت می تواند تماس با آشنایان را بیشتر رواج دهد و در نتیجه بین پیوندهای ضعیف و قوی نوعی تعادل ایجاد نماید (گرانووتر Granovetter، ۱۹۷۳). پیوندهای ضعیف موجب دسترسی به اطلاعات جدید و شبکه های مختلف می شوند، در حالی که بایک اجتماع مرتبط هستند و ویژگی هایی چون تعهد، دوستی و تبادل منابع (مانند حمایت عاطفی) دارند (کراوت، لوندمارک و دیگران، ۱۹۹۸؛ مرتون Merton، ۱۹۵۷). بنابراین اگر اینترنت سرمایه اجتماعی را کاهش می دهد، در این صورت کاربرد بالای اینترنت باید تماس میان فردی خارج از شبکه، مشارکت سازمانی و سیاسی و تعهد به اجتماع را کاهش دهد.

اینترنت سرمایه اجتماعی را تکمیل می کند

در حالی که استدلال های مربوط به نقش اینترنت در افزایش و کاهش سرمایه اجتماعی بر تغییر بنیادی چگونگی تعامل افراد در خارج از شبکه تمرکز دارد، استدلال های مربوط به نقش تکمیلی اینترنت برای این فناوری جدید در شکل دهی به گرایش های اجتماعی نقش کمتری قائل است. در این استدلال اینترنت در چارچوب زندگی کلی یک شخص بهتر معنا پیدا می کند. اینترنت در چرخه های زندگی روزمره ادغام می شود و زندگی روی شبکه نیز در حکم نوعی گسترش فعالیت های خارج از شبکه نگریسته می شود. مثلاً، یک بررسی انجام شده نشان می دهد که اینترنت یک فناوری چندبعدی است که مشابه دیگر فناوری هاست و بیش از فناوری های سنتی و مرسوم استفاده می شود (فلاناگان و مزگر، ۲۰۰۱؛ ۱۵۳). بنابراین اینترنت ابزاری جانبی در کنار ارتباط تلفنی و تماس رودرروست و وسیله ای راحت تر و قابل دسترس تر است.

استدلال طرفداران نقش تکمیلی اینترنت چنین است که تأثیرات اینترنت بر جامعه نیز مانند تلفن مهم خواهد بود ولی به صورت تکاملی (فیشر Fischer، ۱۹۹۲)، و این فناوری موجب تداوم و گسترش انتقال روابط میان فردی از شبکه های «در به در» به شبکه های «مکان به مکان» و «شخص به شخص» می شود (ولمن، ۲۰۰۱). اگر چه تماس های چهره به چهره و تلفنی تداوم پیدا خواهند کرد ولی این تماس ها در نتیجه نقش اینترنت در تسهیل متصل ساختن افراد واقع در موقعیت های جغرافیایی مختلف و سازمان های هم پیمان شده به وسیله علائق مشترک تکمیل می شوند.

ممکن است نقش اینترنت در حفظ پیوندهای موجود مؤثرتر از نقش آن در ایجاد پیوندهای جدید باشد (کوکو Koku و دیگران، ۲۰۰۱). اگر کاربران به موضوعاتی مانند مشارکت سازمانی و سیاسی هیچ گونه علاقه ای نداشته باشند، اینترنت به چنین مشارکتی کمک نمی کند. مثلاً، «دهکده الکترونیک بلکسبرگ» (Electronic Village) در تماس میان افراد و مشارکت در اجتماع تغییرات زیادی ایجاد نکرد (کاونوف Kavanaugh و پاترسون Patterson، ۲۰۰۱؛ اوزلانر Uslander، ۲۰۰۰). به همین ترتیب عرضه اطلاعات و سیستم های ارتباطی پیشرفته در دنیای کسب و کار به ایجاد سرمایه اجتماعی چشمگیری منجر نشده است (اورلیکوسکی Orlikowski،

۱۹۹۶، شریفل Schraefel و دیگران، ۲۰۰۰). بنابراین اگر اینترنت سرمایه اجتماعی را تکمیل می کند، در این صورت باید استفاده از اینترنت تعامل میان فردی خارج از شبکه را تکمیل کند، بر مشارکت سازمانی تأثیر نداشته باشد و تعهد به اجتماع را افزایش دهد. در این صورت میزان کاربرد اینترنت با افزایش یا کاهش فعالیت خارج از شبکه ارتباطی نخواهد داشت.

پژوهش درباره کاربران اینترنت

«نظرسنجی ۲۰۰۰» از انجمن ملی جغرافیا

«نظرسنجی ۲۰۰۰» از انجمن ملی جغرافیا از سپتامبر تا نوامبر ۱۹۹۸ برای بازدیدکنندگان سایت اینترنتی این جامعه قابل دسترس بود. این نظرسنجی به وسیله ماهنامه جامعه ملی جغرافیا، سایت اینترنتی جامعه و دیگر منابع چندگانه اطلاعات عمومی به گونه گسترده ای منتشر شد. اگرچه این نظرسنجی جنبه بین المللی داشت و ۴۷ هزار و ۱۷۶ فرد بالغ از سراسر جهان در آن شرکت کردند اما نویسندگان این مقاله بر ۳۹ هزار و ۲۱۱ شرکت کننده امریکای شمالی تمرکز کردند که از این تعداد ۳۴ هزار و ۸۳۹ نفر امریکایی و ۴۳۷۲ نفر کانادایی بودند. اگرچه این نظرسنجی نوعی نمونه گیری تصادفی نیست اما مقایسه آن با نظرسنجی عمومی جامعه ایالات متحده در سال ۱۹۹۳ و ۱۹۹۶ این امکان را فراهم می آورد که به ماهیت جانبدارانه خودگزینی آن توجه کنیم (ویته Witte و دیگران، ۲۰۰۰).^۳ در اینجا افرادی که هنگام تکمیل نظرسنجی برای نخستین بار با اینترنت سروکار داشتند کنار گذاشته می شوند. بنابراین، بررسی حاضر، به نوعی ارزیابی سرمایه اجتماعی بازدیدکنندگان سایت اینترنتی جامعه ملی جغرافیاست نه ارزیابی جمعیت بالغ امریکای شمالی.

کارهایی که کاربران روی شبکه انجام می دهند

شرکت کنندگان در نظرسنجی جامعه ملی جغرافیا، جمعیتی مبتدی و تازه وارد نیستند. بیش از نیمی از آنها (۵۸ درصد) در زمان نظرسنجی دست کم سه سال روی شبکه بوده اند، در حالی که تنها ۱۱ درصد آنها کمتر از شش ماه روی شبکه بوده اند. متداول ترین فعالیت اجتماعی آنها تبادل ایمیل با میانگین ۲۷۰ روز در سال است. دیگر فعالیت های اجتماعی آنان چت کردن (۲۵ روز در سال)، بازی های چند نفره (۱۱ روز در سال) و بازدید از «MUDS» یا دیگر محیط های نقش گذاری شبکه (هفت روز در سال) است. با این وجود، فعالیت های دائمی و کمتر اجتماعی آنها در اینترنت عبارت است از: وب گردی (۱۵۴ روز در سال)، جست و جوی اخبار، کتابخانه ها و مجلات دیجیتال (۲۴ روز در سال)، دریافت آگهی ها (۱۰۵ روز در سال) و خرید کردن (هشت روز در سال). نظرسنجی ۲۰۰۰، ۱۰ بند داشت که شرکت کنندگان بر اساس آنها ابعاد مختلف استفاده از اینترنت را مشخص می کردند. در هر بندی شرکت کنندگان می توانستند به این گزینه ها پاسخ دهند: ۱. به ندرت، ۲. ماهانه، ۳. هفتگی، ۴. بعضی اوقات در هر هفته و ۵. روزانه. در ارزیابی این ۱۰ بند، کاربران اینترنت به دو دسته کاربران «همزمان» و کاربران «غیر همزمان» تقسیم شدند. برای مشخص کردن رتبه هر دسته، این ۱۰ بند با هم ترکیب شد و نمرات بالا نشان دهنده فعالیت بیشتر با اینترنت بود.^۴

ردیف کاربران همزمان نشانه تعامل همزمان میان دو یا چند کاربر است و سه موضوع پرسیده شده را پوشش می دهد. فعالیت های همزمان ذاتاً فعالیت هایی اجتماعی و دربرگیرنده دست کم دو نفر که همزمان، با هم تعامل می کنند، هستند. در مقابل، ردیف غیر همزمان نشانه فعالیت های مختلف همچون ایمیل و جست و جوی اطلاعات است. ارتباطات غیر همزمان به دلیل نیاز نداشتن به قابل دسترس بودن همزمان هر دو طرف، تعامل را تسهیل می کند. همچنین یک شخص می تواند با افراد بسیاری پیام مبادله کند. ایمیل غیر همزمان رایج ترین فعالیت اینترنتی مورد استفاده است.

چه کسی به فعالیت اینترنتی می پردازد؟

مدت زمان حضور در اینترنت به میزان چشمگیری چگونگی و میزان استفاده از اینترنت را هم در مورد کاربران همزمان و هم در مورد کاربران غیر همزمان مشخص می کند.^۵ در مقابل، تأثیرات ویژگی های جمعیتی افراد به ندرت مشهود است. شمار ماه هایی که افراد روی شبکه بوده اند میزان معناداری از فعالیت اینترنتی همزمان را نشان می دهد (هوارد Howard، رابینی Rainie و جونز Jones، ۲۰۰۱؛ کاتانوف و پاترسون، ۲۰۰۱).

برای چنین ارتباطی احتمالاً دو دلیل وجود دارد:

۱. ممکن است آنهایی که برای مدتی طولانی روی شبکه بوده اند، بیشتر به اینترنت علاقه مند باشند.
۲. حضور طولانی، کاربران بان تجربه را با اینترنت آشنا تر می سازد و به احتمال زیاد از آن بهره برداری می کنند. وضعیت فعالیت های اینترنتی غیر همزمان نیز مشابه فعالیت های همزمان است. تأثیر مدت زمان حضور در

شبكة

بر فعالیت غیر همزمان

اهمیت دارد ولی میزان آن کمتر از فعالیت

همزمان است. مشخصات جمعیتی افراد با فعالیت غیر همزمان

مانند چت کردن، ارتباط چشمگیری ندارد. تنها مورد استثنا این است که به احتمال

زیاد افراد فاقد مدرک دانشگاهی به فعالیت های غیر همزمان در شبکه می پردازند و افراد دارای مدرک

پایین تر از سیکل نیز به احتمال قوی به بازی های چند نفره اینترنتی مشغول می شوند (هوارد و دیگران، ۲۰۰۱؛ کاتز

Katz، رایس Rice و اسپن Aspen، ۲۰۰۱). به علاوه، به احتمال زیاد افراد تازه وارد نیز به بازی های چند نفره اینترنتی

و چت کردن در شبکه می پردازند.

نیود ارتباط کلی بین ویژگی های جمعیتی کاربران و فعالیت های اینترنتی با یافته های اخیر که معتقدند شکاف

اطلاعات در حال کوچک تر شدن است، هماهنگی دارد (دی ماگیو DiMaggio و دیگران، ۲۰۰۱؛ کاتز و دیگران،

۲۰۰۰؛ ردیک Reddick، ۲۰۰۰). دیگر، مردان سفید پوست ثروتمند و تحصیل کرده دانشگاهی قشر بارز استفاده کننده

از اینترنت نیستند (بیکسون Bikson و پانیس Paris، ۱۹۹۷). مشخص ترین نتیجه به دست آمده جنبه رفتاری دارد؛

افرادی که مدت طولانی تری روی شبکه بوده اند به انواع بیشتری از فعالیت های اینترنتی می پردازند.

سرمایه اجتماعی در عصر اینترنت

۱. سرمایه شبکه ای

کاربرد رسانه ها؛ بازدید کنندگان جامعه ملی جغرافیا برای تماس با دوستان نزدیک و خویشاوندان خود اغلب از

تلفن (۴۰ درصد)، ایمیل (۳۲ درصد)، تماس های رودررو (۲۳ درصد) و شمار کمی نیز از نامه پستی (۴ درصد)

استفاده می کنند. ولمن، کارینگتون Carrington و هال Half (۱۹۸۸) نشان می دهند که در دوره قبل از اینترنت بین

کاربرد تلفن و تماس رودررو نوعی تعادل وجود داشت، اگر چه داده های آنها تنها به افراد بیست ساله یا افراد

دارای پیوندهای قوی مربوط است. در دوران قبل از اینترنت افراد تقریباً به همان اندازه دوستان (۵۴ درصد) با

خویشاوندان خود (۴۶ درصد) نیز ارتباط داشتند (قیشر، ۱۹۹۲). از آنجا که همواره مسافت مانعی در برقراری

ارتباط محسوب می شود، پیامها و تماس های موبایلی، بزرگراه ها و خط های تلفن راه دور، میزان این ارتباط را افزایش

داده اند (ولمن و تیندال Tindall، ۱۹۹۳). از آنجا که ایمیل وسیله ای همزمان است و مسافت، هزینه آن را افزایش

نمی دهد، استفاده از این ابزار، محدودیت های ارتباط ناشی از مسافت را کاهش می دهد. اما آیا اینترنت بر

ارتباطات اعضای شبکه ای که در نزدیکی یکدیگر زندگی می کنند نیز تأثیر می گذارد؟ (هامپتون، ۲۰۰۱؛

هینورث ویت Haythornthwaite و ولمن، ۱۹۹۸).

حتی در عصر اینترنت نیز مسافت ارتباطات را محدود می سازد (هامپتون و ولمن، ۲۰۰۱). بیشتر تماس افراد با

دوستان و خویشاوندانی است که در نزدیک آنها (در فاصله ۵۰ کیلومتری) زندگی می کنند. برای تماس با اعضای

شبكة ای که در نزدیکی زندگی می کنند، تلفن پر کاربردترین رسانه محسوب می شود. ۵۲ درصد همه تماس های

افراد با خویشاوندان و ۲۹ درصد همه تماس های آنها با دوستانی که در نزدیکی آنها زندگی می کنند از راه تلفن

صورت می گیرد. در مقابل، برای تماس با اعضای شبکه ای که در فاصله دورتری (بیش از ۵۰ کیلومتر) زندگی

می کنند، ایمیل پر کاربردترین وسیله است. ۴۸ درصد همه تماس های با خویشاوندان دور از هم و ۶۸ درصد همه

تماس های با دوستان دور از هم از راه ایمیل انجام می شود. به دلیل نرخ پایین ماهیانه، رایگان بودن هزینه های

مسافت و سهولت ارسال پیام ها به افرادی که در دیگر مناطق زندگی می کنند، ایمیل ابزار مفیدی برای ارتباط با

افرادی که در مسافت دور زندگی می کنند محسوب می شود.

مسافت بر خویشاوندی کمتر از دوستی تأثیر می گذارد و این الگو از عصر تلفن به بعد تداوم پیدا کرد (ولمن و

تیندال، ۱۹۹۳). معمولاً خویشاوندان در نظام های اجتماعی بیشتر با یکدیگر پیوند می خورند و این نظام ها از تماس

میان اعضای دور از هم در شبکه حمایت می کنند. در حالی که دوستی ها بیشتر جنبه داوطلبی و فرد به فرد دارد

(ولمن و ورتلی Wortley، ۱۹۹۰). ایمیل به جای اینکه بر تداوم تماس رودررو یا تلفنی با خویشاوندان تأثیر بگذارد،

بر انواع شیوه‌های ارتباطات با آنها می‌افزاید. مردم برای حفظ تماس خود با دوستانی که در نزدیکی آنها زندگی می‌کنند (و نه دوستانی که در فاصله دور زندگی می‌کنند)، بیشتر از ایمیل استفاده می‌کنند (نسبت = ۷۴٪). اغلب، دوستان نزدیک به هم سه برابر بیشتر از دوستان دور از هم با یکدیگر تماس می‌گیرند (نسبت = ۲۸٪) و خویشاوندان نزدیک به هم نیز دو برابر بیشتر از خویشاوندان دور از هم با یکدیگر در تماس هستند (نسبت = ۱۹٪). تماس دوستان بر خلاف تماس خویشاوندان بیشتر جنبه محلی دارد. اغلب دوستان نزدیک به هم هشت برابر بیشتر از دوستان دور از هم با یکدیگر دیدار می‌کنند (نسبت = ۵۲٪).

تماس شبکه‌ای میان افراد؛ کاربرد اینترنت، دیگر اشکال ارتباطات را افزایش یا کاهش نمی‌دهد. تکرار فعالیت اینترنتی همزمان یا غیر همزمان با تکرار سایر اشکال تماس ارتباطی ندارد. استفاده مداوم از اینترنت با تماس بیشتر با دوستان و خویشاوندان ارتباط دارد ولی تنها به این دلیل که کاربرد اینترنت تماس رودررو و تلفنی را تکمیل می‌کند. هنوز هم افراد با یکدیگر دیدار می‌کنند و به هم تلفن می‌زنند ولی از ایمیل نیز استفاده می‌کنند. این امر نشان می‌دهد که تماس رودررو و تلفنی شیوه‌های منحصربه‌فردی از ارتباطات هستند که اینترنت نمی‌تواند جایگزین آنها شود. به علاوه، هیچ کدام از ویژگی‌های جمعیتی مشارکت‌کنندگان، با تماس شبکه‌ای ارتباطی ندارد.^۸

۲. سرمایه مشارکتی

مشارکت سازمانی: اینترنت هم مشارکت سازمانی را تکمیل می‌کند و هم آن را افزایش می‌دهد.^۹ نتایج به دست آمده نشان‌دهنده نوعی رابطه مثبت بین کاربرد اینترنت و مشارکت سازمانی است. میزان این تأثیر در فعالیت‌های همزمان بیشتر از فعالیت‌های غیر همزمان است.

تحصیلات تنها ویژگی جمعیتی مرتبط با مشارکت سازمانی بود و فردی که تحصیلات عالی‌تری داشت مشارکت بیشتری نیز داشت. بنابراین، نتایج نشان می‌دهد افرادی که از اینترنت استفاده می‌کنند اغلب تمایل دارند که در سازمان‌های بیشتری مشارکت کنند. مدت زمان حضور افراد روی شبکه با میزان مشارکت سازمانی آنها ارتباطی ندارد. مشارکت در سازمان‌های رایانه‌ای مرتبط و مشارکت در سازمان‌های رایانه‌ای غیر مرتبط را تکمیل می‌کند. هر اندازه افراد در سازمان‌های غیر اینترنتی بیشتر شرکت کنند، در فعالیت‌های مرتبط با رایانه نیز بیشتر مشارکت می‌کنند. همچنین هر چه افراد در فعالیت‌های اینترنتی همزمان و غیر همزمان بیشتر حضور داشته باشند، در سازمان‌های مرتبط با رایانه نیز بیشتر مشارکت می‌کنند. با این وجود، کاربرد بالای اینترنت نیز با مشارکت بالای سازمانی ارتباط دارد.

مشارکت سیاسی: آیا اینترنت با فراهم آوردن فضای جدیدی برای بحث و حضور، بر مشارکت سیاسی افراد تأثیر می‌گذارد؟ (کاستلز Castells, ۱۹۹۶). در این زمینه الگوهای مشاهده شده با الگوهای مشارکت سازمانی شباهت دارند و جای تعجب نیست که فعالیت سیاسی را بیشتر می‌توان در قالب مشارکت سازمانی مشاهده کرد.^{۱۰}

سن تنها ویژگی جمعیتی است که با مشارکت سیاسی مرتبط است. افراد ۴۰ تا ۶۵ سال در فعالیت‌های سیاسی مرتبط با مشارکت سیاسی و فعالیت اینترنتی همزمان و غیر همزمان بیشتر مشارکت دارند.

نیود تأثیر زمان حضور در شبکه نشان می‌دهد که در مشارکت سیاسی بین دسترسی زودهنگام و دیر هنگام به اینترنت هیچ گونه تفاوتی وجود ندارد. همانند مشارکت سازمانی، مدت

زمان حضور یک

فرد در شبکه با مشارکت سیاسی ارتباط ندارد.

هر چه افراد در فعالیت های سیاسی خارج از شبکه بیشتر مشارکت داشته باشند، در فعالیت های سیاسی اینترنتی نیز بیشتر مشارکت می کنند. هر چه میزان استفاده افراد از اینترنت، چه همزمان و چه غیر همزمان، بیشتر باشد میزان مشارکت سیاسی اینترنتی آنها نیز بیشتر خواهد بود. سن و نژاد، تنها ویژگی های جمعیتی مرتبط با مشارکت سیاسی اینترنتی هستند. برخلاف مشارکت سازمانی، افراد مسن تر در بحث های سیاسی اینترنتی کمتر مشارکت می کنند، و مشارکت سیاسی اینترنتی امریکایی های آسیایی تبار نیز به میزان چشمگیری کمتر است. اگر چه این گونه نتایج نوعی رابطه علت و معلولی را نشان نمی دهند اما مشخص می کنند که افرادی که در سیاست و سازمان های خارج از شبکه فعال هستند، در چنین فعالیت های اینترنتی نیز مشارکت دارند. به علاوه، به طور کلی آنهایی که با اینترنت بیشتر کار می کنند در سیاست اینترنتی نیز بیشتر مشارکت دارند^{۱۱}. به نظر می رسد فعالیت سیاسی اینترنتی تداوم فعالیت خارج از شبکه و فعالیت کلی در اینترنت است. کاربرد بالای اینترنت با فعالیت مشارکتی بالا در سازمان ها و سیاست همراه است. بالا بودن میزان مشارکت اینترنتی در سازمان ها و سیاست با مشارکت غیر اینترنتی در سازمان ها و سیاست مرتبط است.

۳. تعهد به اجتماع

اگر کاربرد اینترنت، تماس رودررو و تلفنی را تکمیل می کند و اگر این استفاده به مشارکت بیشتر در سازمان ها و سیاست منجر می شود، در این صورت باید هر دوی این موارد تعهد به اجتماع را بیشتر تقویت کنند^{۱۲} ولی هنوز این موضوع واقعیت ندارد. بین کاربرد اینترنت، تماس اجتماعی، مشارکت سازمانی و سیاسی و احساسات اجتماعی (یا دوری از اجتماع) در زندگی هیچ گونه ارتباطی وجود ندارد.

با این وجود، بین میزان کاربرد اینترنت و معیار تعهد به اجتماع اینترنتی روابطی کاملاً منفی وجود دارد^{۱۳} چرا که کاربرد بالای اینترنت تعهد به اجتماع اینترنتی را کاهش می دهد. این امر اجتناب کلی از اجتماع نیست بلکه تنها از تعهد به اجتماع اینترنتی پرهیز می شود.

نویسندگان مقاله معتقدند که سازوکار علت و معلولی چندان گویای واقعیت نیست. هر اندازه که شما در اینترنت بیشتر حضور پیدا کنید، میزان برخورد شما با افراد مزاحم افزایش می یابد و تماس رودرروی شما کاهش پیدا می کند (لی و دیگران، ۱۹۹۲). دلایل آنها عبارتند از:

۱. افرادی که پیوسته از اینترنت استفاده می کنند تمایل دارند از شبکه های اجتماعی اینترنتی بزرگ تر و تماس بیشتر با اعضای شبکه ها برخوردار باشند.

۲. شبکه های اجتماعی اینترنتی بزرگ تر پیوندهای ضعیف تری دارند.

۳. به احتمال زیاد هر چه پیوندهای یک شبکه اجتماعی ضعیف تر باشد آن شبکه ناهمگن تر است.

۴. هر قدر پیوندها ضعیف تر باشد تعاملات برخی اعضای شبکه با یکدیگر ناخوشایند خواهد بود.

۵. وقتی پیوندها ضعیف تر باشد اعضای شبکه ارتباطی را کمتر با هم برقرار می کنند. به عبارت دیگر، هر قدر تعداد اعضای شبکه کمتر باشد ارتباط مستقیم آنها با یکدیگر افزایش می یابد.

۶. هر چه ارتباط پراکنده اعضای شبکه بیشتر باشد کنترل و نظارت آنها برای اتخاذ رفتاری متناسب با اجتماع شبکه دشوارتر می شود.

۷. از این رو، شمار بالای پیوندهای ضعیف شبکه ای که اعضای آن به طور پراکنده با هم ارتباط دارند، احتمال رویارویی با ارتباطات رایانه ای ناخوشایند (ایمیل، چت و...) را افزایش می دهد.

۸. تجربه کردن این گونه ارتباطات رایانه ای ناخوشایند تعهد به اجتماع اینترنتی را ضعیف می کند.

به طور خلاصه، ممکن است که استفاده بیشتر از اینترنت منجر به ایجاد شبکه های اجتماعی بزرگ تر با پیوندهای ضعیف و تعامل ناخوشایند برخی اعضای این شبکه ها شود و در نهایت تعهد به اجتماع شبکه را کاهش دهد. نویسندگان مقاله استدلال خود را درباره رابطه بین استفاده مداوم از اینترنت و احساس تعهد ناچیز به اجتماع شبکه ای، با احتیاط مطرح کرده اند زیرا این موضوع نیازمند پژوهش بیشتری است.

چگونگی تأثیر گذاری اینترنت بر سرمایه اجتماعی

آیا اینترنت بر حسب سرمایه شبکه ای، سرمایه مشارکتی و تعهد به اجتماع بر سرمایه اجتماعی تأثیر می گذارد؟ نتایج نویسندگان درباره این سه معیار نشان می دهد که:

کاربرد اینترنت، به دلیل گسترش میزان فعلی تماس رودررو و تلفنی، سرمایه شبکه ای را تکمیل می کند. این موضوع یکی از معدود وضعیت هادر علوم اجتماعی است که فقدان اجتماع درباره آن قابل درک است. کاربران پرکار اینترنتی نه از ایمیل در حکم جایگزینی برای تماس های رودررو و تلفنی بهره می گیرند (کاهش تماس های

رودررو و تلفنی) و نه میزان دیدار کردن و تلفن زدن آنها افزایش می‌یابد. بیشتر تماس اینترنتی با افرادی است که رسیدن به محل زندگی آنها نیازمند یک ساعت رانندگی است. تماس کلی با افرادی که در فاصله دورتری زندگی می‌کنند کمتر است. با این وجود، هنوز هم این افراد برای تماس با آنها می‌که در فاصله دورتری زندگی می‌کنند، به میزان بالایی از اینترنت استفاده می‌کنند. به ویژه از اینترنت برای حفظ پیوند با دوستان استفاده می‌شود. دوستان معمولاً در قالب دو فرد یا دو زوج با یکدیگر در تعاملند، در حالی که خویشاوندان و همسایگان در قالب شبکه‌های اجتماعی به شدت با یکدیگر پیوند می‌خورند. یافته‌ها نشان می‌دهد که به ویژه اینترنت برای حفظ تماس میان دوستانی که از لحاظ اجتماعی و جغرافیایی از یکدیگر دور هستند مفید است. این نتایج نشان می‌دهد که برخلاف پیش‌بینی‌های آرمان‌گرایان یا مخالفان آنها، تأثیرات اینترنت بر تماس اجتماعی جنبه تکمیلی دارد. به علاوه، نتایج نویسندگان مقاله گویای آن است که از اینترنت برای یک فعالیت بکنواخت استفاده نمی‌شود و افراد هنگامی که روی شبکه‌اند، هم به فعالیت‌های اجتماعی و هم به فعالیت‌های غیر اجتماعی می‌پردازند. به عبارت دیگر، از اینترنت در نقش ابزاری برای فعالیت‌های انفرادی استفاده می‌شود که موجب حفظ تماس و پیوند افراد با خویشاوندان و جوامع آنها می‌شود. از طرف دیگر، تمام فعالیت‌های اینترنتی با تعاملات خارج از شبکه در تعارض و رقابت نیستند. ممکن است افرادی که مطالعه روزنامه یا جست‌وجوی اطلاعات، چه روی شبکه و چه خارج از شبکه، اهمیت بدهند. آنها می‌توانند از وقت صرفه‌جویی شده ناشی از خرید روی شبکه، برای تعامل اجتماعی خارج از شبکه یا خانواده و دوستان استفاده کنند.

کاربرد اینترنت سرمایه‌مشارکتی را افزایش می‌دهد. هرچه افراد بیشتری از اینترنت استفاده کنند و هر قدر مشارکت آنها در فعالیت‌های سازمانی و سیاسی اینترنتی بیشتر باشد، میزان فعالیت‌های سازمانی و سیاسی آنها خارج از شبکه نیز افزایش می‌یابد. نویسندگان این مقاله نمی‌توانند درباره‌ی چگونگی تأثیرگذاری فعالیت اینترنتی بر مشارکت سیاسی، استنباطی داشته باشند. هر چند لازم است که پژوهش‌هایی نوعی توالی علت و معلولی را در این زمینه مشخص کند اما آنها نوعی تأثیر مثبت فعالیت اینترنتی را بر مشارکت سیاسی پیش‌بینی می‌کنند. افراد بدون توجه به حوزه‌های مشخص اینترنتی و غیر اینترنتی، از همه ابزارهای مناسب و قابل دسترسی برای مشارکت در سازمان‌ها و سیاست بهره می‌گیرند. افرادی که قبلاً خارج از شبکه مشارکت داشتند، از اینترنت نیز برای تحکیم و گسترش مشارکت خود استفاده می‌کنند. افرادی که قبلاً در شبکه مشارکت داشتند، به طور مشخصی در سازمان‌ها و سیاست مشارکت بیشتری می‌یابند.

کاربرد اینترنت تعهد به اجتماع اینترنتی را کاهش می‌دهد. این نویسندگان حدس می‌زنند که چون هنگام استفاده زیاد از اینترنت، ارتباط افراد با جامعه شبکه‌ای محدود می‌شود، در نتیجه تجربیات ناخوشایند آنها در این زمینه میزان تعهدشان را پایین می‌آورد.

نتایج نشان می‌دهد که اینترنت، تماس شبکه‌ای میان فردی و مشارکت سازمانی را در کنار یکدیگر افزایش می‌دهد. با این وجود، افزایش ارتباط این دو به تنهایی نتواند افراد را در معرض تماس و تبادل اطلاعات بیشتری قرار دهد بلکه می‌تواند تعهد به اجتماع را نیز کاهش دهد. حتی قبل از ظهور اینترنت نیز در جوامع فراگیر و دارای کنترل اجتماعی، حرکتی به سوی جوامع فردی و دارای روابط شخصی برانگیزه آغاز شده بود (ولمن، ۱۹۹۹، ۲۰۰۱). امنیت و کنترل اجتماعی جوامع فراگیر به آسیب‌پذیری و فرصت فردگرایی شبکه‌ای تبدیل شده است. اکنون افراد، روزانه، هفتگی و ماهانه، با مجموعه‌ای در حال تغییری از اعضای شبکه، روابط محدود و متنوعی دارند.

اکنون زمان آن است که نقش اینترنت در فعالیت‌های شبکه‌ای و خارج از شبکه روزمره ارزیابی شود. هر چند نویسندگان مقاله نشان داده‌اند که اینترنت بر سرمایه اجتماعی تأثیر می‌گذارد، سازوکارهای چنین تأثیری نامشخص است. آگاهی از این موضوع که افراد در هر روز بیش از دو یا سه ساعت از اینترنت استفاده کرده‌اند، از فعالیت‌هایی که آنها در آن درگیر بوده‌اند تصویر روشنی ارائه نمی‌کند.

لازم است که در ارزیابی‌های بعدی، با تمرکز بر انواع فعالیت‌های اینترنتی و پژوهش درباره‌ی چگونگی تناسب این فعالیت‌ها با پیچیدگی زندگی روزمره، جزئیات بیشتر تأثیرات اینترنت بررسی شود.

به طور کلی، فعالیت‌های اینترنتی بر دو دسته‌اند:

۱. فعالیت‌های اجتماعی مانند ایمیل و چت (که میزان تعاملات را افزایش می‌دهند)

۲. فعالیت‌های غیر اجتماعی مانند وب گردی و مطالعه اخبار.

وقتی افراد در درجه نخست به فعالیت‌های غیر اجتماعی اینترنتی سرگرم شوند، غرق شدن در آن حتی بیشتر از تلویزیون می‌تواند آنها را از اجتماع، مشارکت سازمانی و سیاسی و زندگی خانوادگی بازدارد. در مقابل، وقتی افراد برای ارتباط و هماهنگی با دوستان، خویشاوندان و سازمان‌های دور و نزدیک از اینترنت استفاده

کنند، اینترنت به ابزاری برای شکل گیری و حفظ سرمایه اجتماعی تبدیل می شود.

این پژوهش نشان داده است که اینترنت تأثیرات منفرد ندارد. در عصر اجتماع دارای روابط پراکنده، اینترنت، نیازهای تماس میان فردی جانبی را تأمین می کند و در نتیجه تماس شخصی و تلفنی را تکمیل می کند. در روزگاری که مشارکت سازمانی در حال افول است اینترنت ابزارهایی را برای افزایش مشارکت افرادی که در این زمینه فعال بوده اند فراهم می کند. با این وجود، در زمانی که فردگرایی شبکه ای، انسجام اجتماعی گروه را کاهش می دهد در ظاهر مشارکت گسترده اینترنتی، افراد را با وضعیت هایی روبه رو می کند که احساس تعلق آنها را به اجتماع شبکه ای کاهش می دهد. پژوهش حاضر پیشنهاد می کند که در بررسی آتی کاربرد اینترنت، تأثیرات کیفی و کمی تعامل اجتماعی شبکه ای در هر دو مورد پیوندهای ضعیف و قوی ارزیابی شود.

پی نوشت ها

۱. با این وجود، بررسی نویسندگان این مقاله از ساکنان یک حومه شهری نشان داد که افراد دارای ارتباط زیاد با رابهانه، در مقایسه با دیگران، پیوندها و تعاملات بسیار زیادی با همسایگان خود دارند (همپتون، وولمن، ۲۰۰۰، همپتون، ۲۰۰۱).
۲. داده های نویسندگان این مقاله و دیگران (ولمن، کارینگتون و هال، ۱۹۸۸) نشان می دهد که مردم دیگر به ندرت کارت پستال ها و نامه های خود را با پست سنتی ارسال می کنند. حتی خود اینترنت حجم ارتباطات نوشتاری را افزایش می دهد. در این صورت بررسی تأثیرات اینترنت بر استفاده از تلفن قابل توجه خواهد بود و اینترنت به مکمل و جایگزینی برای ارتباطات رودررو و پستی تبدیل می شود (فیشر، ۱۹۹۲، ولمن و نیندال، ۱۹۹۳).
۳. این نظرسنجی با همکاری گروه پژوهشی نویسندگان این مقاله تهیه شد و در www.national Geographic/survey قابل دسترس است. همچنین این آدرس نظرسنجی در آتلاریته و هوارد (۱۹۹۹) وین، آموروسو و هوارد (۲۰۰۰) و کیلو سکی و ولمن (۱۹۹۹) آمده است.
۴. اگرچه برای شناسایی متغیرهای مرتبط از تحلیل عاملی خطی استفاده شد ولی برای تسهیل تفسیر نتایج، از خود متغیرهایی برای مشخص کردن رتبه هر دسته بهره شد. از سایر فنون سنجش نیز استفاده شد که با نتایج مشابهی همراه بودند.
۵. نویسندگان در این مقاله به اهمیت آماری زیاد توجه نکردند زیرا در یک نمونه گیری تقریباً ۲۰ هزار نفری، بیشتر روابط جزئی اهمیت پیدامی کنند بنابراین ممکن است که روابط آماری مهم، واقعاً مهم نباشند.
۶. این درصد نشان دهنده میزان استفاده مشارکت کنندگان در نظرسنجی از وسایل مورد اشاره هستند.
۷. این نسبت ها با محاسبه میزان تداوم یک ارتباط با دیگری به دست می آید، به این صورت که میانگین ارتباطات سالیانه از راه ایمیل با دوستان نزدیک، بر میانگین ارتباطات سالیانه با دوستان ساکن در یک میبافت دور تقسیم می شود.
۸. رگرسیون ها در این آدرس قابل دستیابی هستند، www.chass.utoronto.ca/j.welman
۹. مشارکت سازمانی با بررسی ۲۰ موضوع و طرح پرسش هایی پیرامون آن سنجیده شد. از شرکت کنندگان درخواست شد میزان مشارکت خود را در سازمان های مختلف مشخص کنند. آنها می توانستند به یکی از سه گزینه «اصلاً»، «یک عضو» و «یک عضو فعال» پاسخ دهند. تنها در سنجش عضویت فعال نتایج رگرسیون مشابهی مشاهده شد. در بررسی هر ۲۰ موضوع با محاسبه مجموع شمار عضویت های هر موضوع و از جمله عضویت هر دو گروه اعضا و اعضای فعال، میزان مشارکت سازمانی هر شرکت کننده به دست آمد. در نتیجه نمره هر شرکت کننده نشان دهنده مجموع تمام فعالیت های سازمانی بود. فراوانی های مشارکت سازمانی در این آدرس قابل دسترس هستند، www.chass.utoronto.ca/j.welman
۱۰. مرکز پژوهش افکار عمومی رویبر ۱۲ موضوع را پیرامون اقدامات مشارکتی و اعتراض سیاسی سنجید. در این مطالعه نمره مشارکت سیاسی حاصل مجموع فعالیت هایی است که یک فرد در آنها درگیر شده است. بنابراین نمره هر فرد از صفر تا ۱۲ در نوسان بود. نمره صفر نشان دهنده مشارکت نداشتن و نمره ۱۲ بیانگر میزان بالای مشارکت سیاسی بود. نویسندگان این مقاله علاوه بر محاسبه مشارکت سیاسی خارج از اینترنت، فعالیت سیاسی اینترنتی شرکت کنندگان را نیز سنجیدند.
۱۱. برای مقایسه الگوهای رگرسیون به این آدرس مراجعه کنید، www.chass.utoronto.ca/j.welman
۱۲. با بررسی ۱۵ موضوع و جمع بندی آنها در نمره ای نهایی تعهد به اجتماع سنجیده شد.
۱۳. معیارهای سه گانه ابراز احساسات به اجتماع اینترنتی عبارتند از:
  ۱. میزان احساسات نسبت به اجتماع اینترنتی
  ۲. میزان احساسات اجتماع نسبت به خویشاوندان به وسیله ارتباطات رابهانه ای
  ۳. میزان دوری از اجتماع اینترنتی.در نهایت، نمره تعهد به اجتماع اینترنتی ۸۶ و نمره تعهد به خویشاوندان به وسیله اینترنتی ۷۶ بود.

منابع

- Anderson, B. & Tracy, K. (this issue). The impact (or otherwise) of the Internet in everyday life. *American Behavioral Scientist*.
- Baym, N. K. (1997). Interpreting soap operas and creating community: Inside an electronic fan culture. In S. Kiesler (Ed.), *Culture of the Internet* (pp. 103-120) Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Bikson, T. K., & Panis, C. W. A. (1997). Computer and connectivity: Current trends. In S. Kiesler (Ed.), *Culture of the Internet* (pp. 407-430). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Castells, M. (1996). *The Rise of the Network Society*. Cambridge, MA: Blackwell Publishers.
- Chmielewski, T., & Wellman, B. (1999). Tracking Geekus Unixus: An Explorers' Report from the National Geographic Website. *SIGGROUP Bulletin*, 20-28.
- Cohen, D., & Prusak, L. (2001). In Good Company: How Social Capital Makes Organizations Work. Harvard, MI: Harvard Business School Press.
- Cross, R. (2000). The ties that share: Relational characteristics that facilitate knowledge transfer and organizational learning. Paper presented at the Sunbelt Network Analysis Conference, Vancouver, British Columbia.
- De Kerckhove, D. (1997). *Connected Intelligence: The Arrival of the Web Society*. Toronto: Somerville House Publishing.
- DiMaggio, P., Hargittay, E., Neuman, R., & Robinson, J. (2001). The Internet's Effects on Society. *Annual Review of Sociology*, 49.
- Fischer, C. (1992). *America Calling: A Social History of the Telephone to 1940*. Berkeley, CA: University of California Press.
- Flanagan, A., & Metzger, M. (2001). Internet use in the contemporary media environment. *Human Computer Research*, 27, 153-181.

- Granovetter, M. S. (1973). The strength of weak ties. *American Journal of Sociology*, 78, 1360-1380.
- Hampton, K. N. (2001). *Living the Wired Life in the Wired Suburb: Netville, Globalization and Civic Society*. Unpublished Doctoral Dissertation, University of Toronto, Toronto.
- Haythornthwaite, C., & Wellman, B. (1998). Work, friendship and media use for information exchange in a networked organization. *Journal of the American Society for Information Science*, 49(12), 1101-1114.
- Homans, G. (1961). *Social Behavior: Its Elementary Forms*. New York: Harcourt Brace Jovanovich.
- Howard, P. E. N., Rainie, L., & Jones, S. (this issue). Days and nights on the Internet: The impact of a diffusing technology. *American Behavioral Scientist*.
- Kapor, M. (1993). Where is the digital highway really heading? *Wired*, July/August (94), 53-59.
- Katz, J. E., Rice, R. E., & Aspden, P. (this issue). The Internet, 1995-2000. Access, civic involvement, and social interaction. *American Behavioral Scientist*.
- Kavanaugh, A. L., & Patterson, S. J. (this issue). The rise and fall of Internet use and the quality of life in communities. *American Behavioral Scientist*.
- Koku, E., Nazer, N., & Wellman, B. (2001). Netting scholars: Online and offline. *American Behavioral Scientist*, 43 (Special issue: Mapping Globalization), 1750-1772.
- Kraut, R., Lundmark, V., Patterson, M., Kiesler, S., Mukhopadhyay, T., & Scherlis, W. (1998). Internet paradox: A social technology that reduces social involvement and psychological well-being? *American Psychologist*, 53(9), 1017-1031.
- Kraut, R., Mukhopadhyay, T., Szczypula, J., Kiesler, S., & Scherlis, W. (1998). Communication and information: Alternative uses of the Internet in households. *CHI 98* (pp. 368-383). NY: ACM.
- LaRose, R., Eastin, M. S., & Gregg, J. (2001). Reformulating the Internet paradox: Social cognitive explanations of Internet use and depression. *Journal of Online Behavior* (Vol. 2001), 1.
- Lea, M., O'Shea, T., Fung, P., & Spears, R. (1992). 'Flaming' in computer-mediated communication: Observations, explanations, implications. In M. Lea (Ed.), *Contexts of Computer-Mediated Communication* (pp. 89-112). London: Harvester-Wheatsheaf.
- Levy, P. (1997). *Collective intelligence: mankind's emerging world in cyberspace*. New York: Plenum Trade.
- Lin, N. (2001). *Social Capital: A Theory of Social Structure and Action*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- McAsam, D. (1982). *Political Process and the Development of Black Insurgency 1930-1970*. Chicago: University of Chicago Press.
- Merton, R. (1975). Patterns of Influence: Cosmopolitans and Locals. In R. Merton (Ed.), *Social Theory and Social Structure* (pp. 386-420). Glencoe, IL: Free Press.
- Mosquera, M. (2000). More than half of U.S. households now have Internet access. *TechWeb News*. Available: <http://www.techweb.com/wire/story/TW200011218S0011> [2000, December 18].
- Nie, N. H. (this issue). Sociability, interpersonal relations, and the Internet: Reconciling conflicting findings. *American Behavioral Scientist*.
- Nie, N. H., & Erbring, L. (2000). *Internet and society: A preliminary report*. Stanford, CA: Stanford Institute for the Quantitative Study of Society.
- Nie, N. H., & Sackman, H. (1970). *The Information Utility and Social Choice*. Montvale, NJ: AFIPS.
- NTIA. (2000). *Falling Through the Net: Toward Digital Inclusion*. [Report]. National Telecommunications and Information Administration, U.S. Department of Commerce, Economic and Statistics Administration. Available: <http://www.ntia.doc.gov/ntiahome/digitaldivide/> [2001, March 16].
- Orlikowski, W. J. (1996). Learning from notes: Organizational issues in groupware implementation. In R. Kling (Ed.), *Computerization and Controversy: Value Conflicts and Social Choices* (2nd ed., pp. 173-189). San Diego, CA: Academic Press.
- Putnam, R. D. (1996). The strange disappearance of civic America. *The American Prospect*, 24, 34-48.
- Putnam, R. D. (2000). *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. NY: Simon & Schuster.
- Roddick, A. (2000, July 2000). *The Dual Digital Divide: The Information Highway in Canada*. [Report]. The Public Interest Advocacy Centre, Human Resources Development Canada, Industry Canada. Available: <http://oh-bta.hrdcdhc.gc.ca/publicat/index.html> [2001, March 31].
- Rheingold, H. (1993). *The Virtual Community: Homesteading on the Electronic Frontier*. Reading, MA: Addison-Wesley.
- Rheingold, H. (2001). *Virtual Communities* (2nd ed.). NY: Basic Books.
- Schraefel, M. C., Ho, J., Chignell, M., & Milton, M. (2000). Building virtual communities for research collaboration. Paper presented at the AIWoRC00 An International Working Conference and Industrial Expo on New Advances and Emerging Trends in Next Generation Enterprises, Buffalo, NY.
- Schwartz, E. (1996). *Netizens: How Citizens Use the Internet*. Sebastopol, CA: Songline Studies.
- Slouka, M. (1995). *War of the Worlds: Cyberspace and the High-Tech Assault on Reality*. New York: Basic Books.
- Smith, M. A., Drucker, S. M., Wellman, B., & Kraut, R. (1999, May). Counting on Community in Cyberspace. Paper presented at the CHI 99, Pittsburgh.
- Spruill, L. S., & Kiesler, S. B. (1991). *Connections: New ways of working in the networked organization*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Steiner, G. A. (1963). *The People look at Television: A Study of Audience Attitudes*. NY: Knopf.
- Stoll, C. (1995). *Silicon Snake Oil: Second Thoughts on the Information Highway*. NY: Doubleday.
- Tarrow, S. (1999). Fishnets, Internets and Catnets: Globalization and Transnational Collective Action. In M. Hanagan & L. Moch & W. TeBrake (Eds.), *The Past and Future of Collective Action*. New York: Russell Sage Foundation.
- Tocqueville, A. d. (1835). *Democracy in America*. New York: Knopf.
- Uslaner, E. M. (2000). Social capital and the net. *Communications of the ACM*, 43(12), 60-6.
- Wellman, B. (1999a). The network community: An introduction. In B. Wellman (Ed.), *Networks in the Global Village* (pp. 1-48). Boulder, CO: Westview.
- Wellman, B. (1999b). *Networks in the Global Village*. Boulder, CO: Westview Press.
- Wellman, B. (2001). Physical place and cyber place: The rise of personalized networking. *International Journal of Urban and Regional Research*, 25.
- Wellman, B., Carrington, P., & Hall, A. (1988). Networks as Personal Communities. In B. Wellman & S. D. Berkowitz (Eds.), *Social Structures: A Network Approach* (pp. 130-184). Cambridge: Cambridge University Press.
- Wellman, B., & Frank, K. (2001). Network capital in a multi-level world: Getting support from personal communities. In N. Lin & R. Burt & K. Cook (Eds.), *Social Capital: Theory and Research*. Chicago, MI: Aldine de Gruyter.
- Wellman, B., & Gulia, M. (1999). Net surfers don't ride alone. In B. Wellman (Ed.), *Networks in the Global Village* (pp. 331-366). Boulder, CO: Westview Press.
- Wellman, B., & Tindall, D. (1993). Reach out and touch some bodies: How social networks connect telephone networks. *Progress in Communication Sciences*, 12, 63-93.
- Wellman, B., & Wortley, S. (1990). Different Strokes From Different Folks: Community Ties and Social Support. *American Journal of Sociology*, 96, 558-588.
- Witte, J. C., Amoroso, L. M., & Howard, P. E. N. (2000). Method and Representation in Internet-Based Survey Tools: Mobility, Community, and Cultural Identity in Survey 2000. *Social Science Computing Review*.
- Witte, J. C., & Howard, P. E. N. (1999). *Digital Citizens and Digital Consumers: Demographic Transition and the Internet*. Department of Sociology, Northwestern University.

